

H. Sax. H

40

H. Sax. H

40

H. Sax. H. 274

INITIUM FELICITATIS ECCLESIASTICÆ,
Quæ
 PER REFORMATIO-
 NEM ANTE HOS
 DUCENTOS ANNOS
 GUBENÆ
 OBTIGIT,

recensebitur

tantumq; beneficium

ACTV PVBLICO,
 die 15. Decembr. Anno 1724.

GUBENÆ HABENDO,
expendetur,

Ad quem honorifica frequentiq; sua præsentia exornandum

D O M I N O S

Patronos Reiq; Scholasticæ Fautores

Ea, qua par est, observantia invitat

M. SIGISMVNDVS CLEEMANN, Rector.

GUBENÆ, Typis Johannis Friderici Theurichi.

A. Ω.

A

Lio quidem tempore de Reformatione Gubena instituta a nobis actum est ac annus Seculi huius decimus septimus, quem Festi ob restauratam puriorem religionem jubilæi celebratio simul solennem reddebat, id officii genus a nobis exigere quasi videbatur. Nil autem vetabit, quo minus etiam grata quadam repetitione hoc tantum beneficium Gubenensibus denuo in animum memoriamque revocemus. Quod si enim secundum tritum illud *δις καὶ τρεῖς τὰ καλὰ*, atque ea, quæ pulchra ac præclara sunt, plus simplici vice considerari merentur, certe nec vitio nobis verti poterit, si negotio illi, quo quidem pulchrius sibi; magis salutiferum Gubena nostra haut vidit, Actum hunc ac Conatum Oratorium consecremus. Inprimis præsens, qui adhuc volvitur, annus nobis ansam, ut tale jam susciperemus, suppeditare poterat. Is enim creditur esse, quo ante ducentos annos Gubena, abjectis Pontificiorum Superstitionibus, saniora consilia pati cœpit puriori; Cœtui sacro accessit. Equidem tam felicibus nobis esse non licet, ut adeo accurate ac indubitanter Tempus aliasque circumstantias circa Reformationem heic loci factam se exerentes innuere ac enarrare possimus, quemadmodum id ab aliis etiam Lusatiae nostræ Urbibus fieri posse novimus, ac quomodo sigillatim Zittavia reformationem suam non sine magno circumstantiarum apparatu non ita pridem enarrare potuit. (1) Quin potius

(1) Conf. I. B. C. Memor. Heidenrichiana & Program. Jubil. Zittav. Ao. 1721. emissâ.

us de anno etiam, quo tam salutaris rerum conversio Gubena contigit, non adeo res est in vado, ut non dubia quædam subsint, quæ animi calamumq; adhuc teneant dubitatione suspensum. Sic non nulli Anno 1524. à Gubenensibus puriora Sacra suscepta ac admilla putant, quidam vero illud anno subsequenti accidisse arbitrantur.

Non vero inde rei veritati præstantiæq; ac dignitati quicquam decedet. Scimus enim, quæntopere fluctuant animi scriptorum ac in incerto quasi vagentur, si vel in aliis rebus non minus arduis calculum ponere tempusq; certum definire debeant. Ipsa initia primæ Monarchiæ, à quo anno ab O. C. ac à quo Rege arcessenda ea veniant, quam incerta adhuc sunt & quantam crucem fixerunt Chronologis eisq;, qui in describendis temporum vicibus defudant. (2) Nec tantummodo in iis rebus, quas diuturnitas temporum ac scriptorum penuria obscuras ac enarratu difficiles reliquerant, sed etiam in his, quæ posteriori ætate acciderunt, initia sæpius manent incerta, quod olim de Nili fontibus creditum est, (3) nec extra omnem controversiæ aleam prorsus sunt posita. Ac quem fugiant varia illa sententiarum divortia, quibus Scriptores in designanda & enarranda Electorum Imp. origine incertitudinem suam satis superq; produnt. Nunc enim eam à Carolo M. Imp, nunc ab Ottone III. nunc à Friderico I. Imp, nunc à tempore Interregni derivandam esse arbitrantur (4) Quis ergo adeo rigidum se erga Majores nostros exhibere vellet censor, si & nos, Eorum testimonio ac enarratione destituti, annum Reformationis Gubenensis certo definire ac utrum Anno 1524. an vero subsequenti facta sit, edisserere vix sustineamus. Tanta vero non videtur esse dissensio, ut svavis harmonia quædam tentari ac inveniri sententiæq; conciliari inter se plane non possint. Non enim adeo à vero videtur esse alienum, si tantam rem non uno impetu & absq; prævia omni deliberatione peractam fuisse suspicemur. Ac credibile sane est, Majores consilium quidem commutandorum Sacrorum in anno commemorato cepisse atq; initia fecisse discessionis à Pontificiis, quæ vero anno subsequenti plenius, addo & apertius se prodiderint fuerintq; conspecta. Nec enim ubivis locorum tam repentina deprehendebatur rerum commutatio, quam Misnia non minori admiratione, quam gaudio experiebatur. Tam cito enim post inopinatum obitum Principis sui, Georgii Barbati, Lutheri Lutheranorumq; hostis infensissimi à superstitione Pontificia liberatam se videbat, ut, quæ templa & iuggestus sacri Paschatis festo ridiculis illis Papæorum nugis resonuerant, nunc, commutata rerum facie, doctrinam orthodoxam e-

)(2

jusq;

(2) Conf. Cellarii Disp. de Principio Regnor. it. Schurtzfl. de primord. Assyrio-Chald. p. 10. & Casp. Abeli Hist. Monarch. p. 339.

(3) Lucanus Phars. L. X.

(4) Vid. Schvvederi Introd. in I. Publ. p. 700. & Conring. Disp. de Septem-Viris.

(5) Hubn. in Erot. Polit. Parte V. p. 954.

jusq; Præcones admitterent. (5) Quin potius res tam ardua tantiq; momenti longiores hic moras ac tempus exposcebat, intra quod illa animo deliberato sibiq; constanti incipi absolviq; posset. Ac quemadmodum res cum illuminatione unius hominis se habet, ut videlicet illa, si casus supra extraq; ordinem factos & se exerentes hic eximas, non unico actu sed successive, ut ita dicam, ac iteratis vicibus contingat: ita a veritatis tramite non aberravero, si & idem in conversione salutari ac illuminatione totarum regionum deprehendi asseram. Hinc prolixus non minus ac solidus est in enarandis *χάρτες τῆς ποικίλης τῆς Θεῆς* actibus 3. Fechtius, quos modo ad gratiam prævenientem, modo præparantem, modo operantem & adjuvantem referendos esse, filium ac Stilum Scripturæ S. secutus, judicat. (6) Abjiciendæ enim, priusquam incolæ Regionis cujusdam in plenam lucis cœlestis perceptionem repositos se vident, præjudicatæ illæ opiniones sunt, quæ de religione hactenus culta & propugnata in animo quam firmissimas fixerunt radices. Discutiendæ sunt tenebræ, quas falsa de veritate religionis persuasio eisdem offudit. Dijudicandæ porro & ad Scripturam S. quasi ad Lydium lapidem exigendæ sunt illæ assertiones puriores, quibus, ejuratis priscais erroribus, felici ausu suffragari nomenq; suum dare volunt Regionis cujusdam incolæ. Nec voluntatis hic, quamvis eandem intellectu cum Novatoribus non anteponamus, (7) omittenda est mentio & quam varia impedimenta & ea obijciat, priusquam se ad tam laudabile propositum inveterata illa dogmata cum sanioribus commutandi accingat determinetq;. Quæ quidam omnia, priusquam ex animis incolarum evelli atq; eradicari quasi queant, moram sane diuturniorem exposcunt.

Nec aliter quidem Majores nostri in pertractando ac adendum hoc negotio existimandi sunt; ac omnino aliquantum temporis intercessit, priusquam, perruptis omnibus, quæ vel timor vel aliæ circumstantiæ ac rei ipsius difficultas objecerant, repagulis veritati victas darent manus atq; illud, cujus in corde & *κατ' ἔσω* jam convicti erant, voce etiam ac cultu palam profiterentur. Idcirco auroram quasi in anno jam commemorato 1524. Gubenensibus illuxisse, quæ de Sole veritatis cœlestis plenius liberiusq; amplectendæ paulo post orituro testari poterat, credendum est. Auroram vero dum nomino, non fanaticam illam & Bœhmianam intelligo, quæ sectatores suos spississimis tenebris immergit, tantum abest, ut illa velut exoptata divinæ illuminationis prænuncia consideranda unquam veniat; (8) Sed istud dum adstruo, initia quædam tantummodo emendationis in religione & sacris atq; actus parascevas ac præparatorios se tunc prodidisse non absre suspicamur. Ac negari omnino nequit, Majores nostros, pro-

(6) Vid. Fechtius in Tract. de vera rerum Sacrarum notitia p. 126. it. de Ord. modoq; gratiæ; p. 10.

(7) Zeibichius de illumin. Irregen. p. 16. & passim.

(8) Conf. Sontagii Vocabularium Pseudo-Myst. p. 9. & Wildius in Lue animar. Bœhmistica p. 23.

prout tunc temporum erat facies, erroribus Pontificiis imbutos satis imo immersos fuisse, quod inter plura alia & hoc facti indicabant, dum templum Parochiale exædificaturi illud à sancto Laurentio denominatum volebant, hanc nobis ita suspicionem injicientes, quod ab *ἀγιολατρεία* ac sanctorum Cultu non fuerint alieni. Quapropter eo magis mirandum est, in tenebrosis istis temporibus etiam apud Gubenenses tunc extitisse Confessorem quendam veritatis. Is vero fuit M. Andreas Emmius, Parochus templi jam commemorati ac Anno 1509. d. 12. Aprilis et ita 8. annos ante reformationem Lutheri demortuus. De hoc enim referunt Annales, quod non modo imminere reformationem vaticinatus fuerit, sed & eandem ardentissimo desiderio exoptarit, seq; strenuum ac indefessum e. in re Administrum fore, libere satis pro istorum temporum ratione pronunciarit. Quod quidem vaticinium Hilteni aliorumq; præfatis (9) adjungendum non certe ex naturali quadam hominum ad vaticinandum dispositione erit arcessendum. Adstruxerunt quidem illud Spinoza, Hobbelius & P. Petitus, sed per rationes theologicas non minus quam philosophicas satis confutati. (10) *Θεὸν τὶ* potius ac divini aliquid ex illo elucere atq; ex eo fonte illud derivandum esse non temere quispiam negaverit, quemadmodum hæc talia quoq; derivat Danhæuerus. (11) Nec putandum est, ac si soli Gubenæ nostræ ejusmodi cunctatio ac tergiversatio adscribenda sit, ita ut in designando tempore Reformationis susceptæ non unus, sed duo anni allegandi nobis veniant. Ipsa Wittenberga, ex qua tamen lux cœlestis veritatis radios suos primum emisit, non adeo uno tempore inveteratis erroribus valedixit, quo minus ibi Missæ celebratio cum aliis ceremoniis Papismum adhuc redolentibus retenta fuerit. (12) Qalem mutationem non simul & semel, sed successu temporis factam auctamq; in ipso Luthero ejusq; scriptis Theologi deprehendunt ac curas posteriores Ejus in quibusdam meliores fuisse prioribus contra G. Arnoldum aliosq; commonstrant. (13) Ac inde forte evenit, cur nonnulli reformationem Gubenæ Anno 1624. contigisse commemorent, alii vero anno demum subsequenti id factum esse perhibeant. Abusus enim omnes ac ritus supersticiosos non uno statim tempore hic abrogatos fuisse credibile omnino vel exinde videtur, quoniam cum Clericis, saltem Monialibus, tam rigide actum non est, quo minus iisdem tantum temporis concessum fuerit, donec illis, quos ad abitum violentis mediis compellere forte nolebant, mors vel alia necessitas discendendi legem imponeret. Ao. enim 1564. demum Monialium ultimam quas in Cœnobio suburbano substituisse nobis constat, obiisse atq; ita

X 3

re-

(9) de quibus Dresser. in Millenario VIto p. 39. & 180.

(10) Conf. Engelkenij Disp. de Dispositionibus ad vaticinandum & Lœscherus in Prænot. Theol. p. 94. & 32.

(11) in Thearchia p. 14. & 39.

(12) Chytræus in Chron. Saxon. Part II. p. 25.

(13) Conf. Neumannus in Disp. de Retract. Patrum §. 14. Wernsdorff. de Theologia Mystica p. 63. & 67.

(14) Dannh. in Hodosoph. p. 469.

1524.

receptaculum earum vacuefactum esse Annales referunt. Ac quemadmodum de cultu acritibus Judaicis nobis cognitum est, quod illi, invalescente Christiana religione, pededentim tandem expirarint adeoque Synagoga Judaica cum honore, quæ loquendi ratio a Theologis adhibetur, fuerit sepelienda: (14) ita etiam Gubenenses has vivas Papatis reliquias in Urbe sua tolerare, quam indignationem Regis Bohemiæ Ferdinandi, cujus sceptrum postea reverebantur, incurrere maluerunt. Quod autem ad Reformationem Eosque, quibus DEUS hoc in negotio usus est administris, ac ad alias circumstantias pertinet, is recensendis supersedere nunc potero, cum jam id in peculiari Programmata (15) expositum fuerit nec actum denuo agere mihi nunc libeat.

A veritatis itaque tramite institutum nostrum ac assertio nostra non aberrabit, si annum Seculi Lutherani 24. tam fausto fidere Gubenensibus affuisse credamus, ut inde Epocham restauratæ apud se religionis ordiri ac deducere non sine omni fundamento possint. Equidem de Geilero Kayfersbergio, Ecclesiæ Argentoratensi, cui aliquin Dannhauerus aliique Nostratis Ecclesiæ Theologi ob libere taxatos Pontificiorum errores precium omnino aliquod statuunt, commemoratur, quod fastis Diem Nativitatis suæ referentibus hæc verba adscripserit: Dies Calamitatis. (16) Nos in diversum ab illo abeuntes annum, Reformationis Nostræ initium referentem, alio plane elogio in Annalibus notamus ac tunc tempus diemque felicitatis Nostræ incepisse læti fatemur. Ac hæc felicitas eo major erat, quoniam illa non ad terrena, sed ad spiritualia imo cœlestia bona Majoribus nostris aditum pandebat recludebatque. Conspiciebatur enim tunc metamorphosis quadam in Urbe nostra non Ovidiana, quæ homines vel in bruta animantia vel in res alias sensus omnis & vitæ expertes transformabat; sed ii, qui alias talpa quovis in rebus fidei erant cœciores ac brutorum more & velut servum pecus à Clero pontificio regebantur, reclusis oculis ac tenebris dispulsis, lucem cœlestis verbi videre ac homines se esse, imo vitæ æternæ hæredes nunc deprehendebant. Nec locum hic inveniebat metamorphosis quadam Homérica, quæ à Circe poculo ejusque propinatione ortum suum trahebat, hominesque sui plane oblitos in alium statum formamque (ita enim fabulatur Poëta reponebat. (17) Multo potius hæc sacrorum commutatio, ut venenatum illud poculum, quod Reges terræ inebriaverat mentesque eorum dementaverat (18) respuerent nec amplius istud degustarent, illos commonebat. Hæc igitur tanta, quæ Urbi nostræ tunc obtigit, felicitas nonne jure suo mereretur, quæ sempiterna Incolarum nostrorum memoria recolatur. Equidem Thuanus, cum Ianienam illam Parisiensem immanitatemque ac diritatem Pontificiorum adversus Hugonottas Anno 1572. ex-

(15) Anno 1717. de Reformatione Gubenensi edito.

(16) Vid. Rel. innox. Anni 1721. p. 6.

(17) Homer. Odyss. L. VII.

(18) Apoc. XVII, 2.

exercitam longa serie enarrasset, tandem indignationem suam, quamvis ipse eorundem Sacris innutritus esset, prodens hæc verba pro candore suo adjicit:

Excidat ille Dies ævo, ne postera credant

Secula; nos certe taceamus & obruta multa

Nocte tegi propria patiamur crimina gentis. (19)

Ab sit vero a nobis, ut annum, qui Gubenæ tam faustus salutarisq; extitit, ex memoria deletum cupiamus, quem potius auro cedroq; dignum esse & qui ad seros posteros transmittatur, existimamus. Fecerunt id Bernates in Helvetia, ac diem et annum Reformationis suæ per Zwinglium institutæ columnæ cuidam eum in finem erectæ aureis litteris in perpetuam rei memoriam insculperunt, (20) quamvis per eandem novis usq; decumanis erroribus fuissent involuti. Hæc igitur rei tam faustæ recordatio ansam occasionemq; nobis suppeditavit, ut, cum aliqua differendi materies sequentibus probis ac in Studio Oratorio proficere cupientibus Discipulis suggerenda ac præscribenda esset, hanc præ ceteris omnibus, in quo eorum labor vel potius conatus versaretur, eligere nus.

Benevolam itaq; attentionem ab Auditorio Latinis ac Græcis versibus expetet, Christian Gottlieb Becker, Cohlovio-Drosnensis.

De rerum arduarum initiis sæpe incertis aget Johann Christoph Lehmann, Lebusiensis.

De Prodromis Reformationis verba facient David Gottlieb Geißler, Heynersdorff. March. Erdmann Heinrich von Schönnermark, Eqves Lus. & Johann Heinrich Honauer, Bescoviensis.

Idem argumentum Carmine Germanico enarrabit Augustus Germanus Seltenreich, Lubben. Lus.

Mutationes susceptas non semper periculosas esse evincet Gottfried Prose, Furstenvvald. & Ludovicus Weise, Sæhrena March.

Initia Reformationis aucta & completa fuisse edocebit Theod. Gottlieb Krieger, Niemaschl. Lus.

De Lusatia prima ad veram religionem conversione differet Johann George Hammerlein, Reppenensis.

Feli.

(19) Zieglerus in Theatr. Hist. p. 969.

(20) Teste Hottingero ac ex illo referente I. A. Schmidio in Introd. in Hist. Eccl. p. 524.

Felicitatem magnam Gubenæ ex hac Reformatione obtigisse com-
monstrabit **Samuel Friedrich Birschholz**, Rampitz-March.

De Impedimentis Reformationis Gubenæ tunc se exerentibus quæ-
dam proferet **Johann Gottlob Leuber**, Gubena Lus.

Felicem esse regionem quamvis, ubi vera religio viget, comproba-
bit **Augustus Eusebius Zindefeller**, Bescovienf.

Circumstantias quasdam circa Reformat. Gubenens. se exerentes re-
censebit **Fridericus Muder**, Machnovienf. March.

Præfagia & bona omina, quæ apud Gubenenses Reformationi præ-
cesserunt, exponet **Christian Nelwig**, Gub. Lus.

Gratulationem ad Gubenam & gratiarum actionem ad Auditorium in-
stituet **Andreas Sigismund Cleemann**, Gubenens.

Istud vero institutum ut suffragio Vestro comprobetis A-
ctumq; ipsum honorifica frequentiq; præsentia cohonestetis, omni stu-
dio ac observantia a Vobis contendo expetoq;. Scrib. Gubenæ a.
d. 13. Decembr. Ao. 1724.

Datum der Entleihung bitte hier einstempeln!

02. Sep. 1998

III/9/280 JG 162/6/85

SÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

2 0402378

H. Sax H 40

